

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково- педагогічної
роботи

Пантелеймонов А.В.

„_____” _____ 2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Спеціалізація _____

Вид дисципліни обов'язкова

Факультет Економічний факультет
(назва підрозділу)

20_18_ / 20_19_ навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою економічного факультету

“ ___ ” _____ 20_18_ року, протокол № ___

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Загорська Д. М., кандидат економічних наук, доцент

Програму схвалено на засіданні кафедри «Фінанси та кредит»

Протокол від “ ___ ” _____ 2018 року № ___

Завідувач кафедри Фінансів та кредиту

_____ Глущенко В.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ ___ ” _____ 2018 року № ___

Голова методичної комісії економічного факультету

_____ Євтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Страховий менеджмент” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки магістр
(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

Спеціальності (напрямку) 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Спеціалізації _____

Предметом вивчення навчальної дисципліни є відносини, що виникають у процесі управління формуванням, розподілом та використанням фондів страхових компаній при наданні страхових послуг суб'єктам ринкової економіки.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів знань з підготовки та реалізації управлінських рішень, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу страхових компаній і гармонізацію фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є - вивчення сутності, ролі і механізму управління страховою діяльністю для успішного застосування в галузі страхування та використання можливості страхового захисту в роботі та особистому житті; - вивчення засобів організації та розвитку страхової компанії й регулювання страхової діяльності; - опанування основних напрямків управління страховою діяльністю з позицій здобутків вітчизняного та зарубіжного досвіду; - набуття практичних навичок планування та прийняття управлінських рішень при здійсненні страхування, перестраховування та інвестиційної діяльності страхових компаній.

1.3. Кількість кредитів денна 4 ЄКТС / заочна 3 ЄКТС

1.4. Загальна кількість годин денна 120 год. / заочна 90 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
<u>Нормативна</u> / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	2-й
Семестр	
2-й	3-й
Лекції	
год. 16	год. 8
Практичні, семінарські заняття	
год. 16	год.
Лабораторні заняття	
год. -	год. -
Самостійна робота	
год. 88	год. 82

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

- формування цілей страхової компанії; - визначення раціональної структури управління страховою компанією; - розв'язання стратегічних завдань організації; - використання ефективних методів управління в роботі страхової компанії; - організації ефективної системи продажів страхових послуг; - здійснення андеррайтингу основних видів страхових ризиків; - документального оформлення страхових договорів, страхових випадків та розрахунку належних страхових виплат потерпілим; - організації роботи страхових посередників; - визначення достатності коштів страхових резервів для забезпечення виконання зобов'язань перед страхувальниками; - ефективного розміщення коштів страхових резервів та тимчасово вільних власних коштів страховика; - розробки ефективної системи контролю; - налагодження зв'язків з діловими партнерами.

2. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні знання зі страхового менеджменту

Тема 1 СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ СТРАХОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Зміст: Предмет і завдання дисципліни "Страховий менеджмент". Особливості страхування як підприємницької діяльності в умовах глобальної економіки. Інфраструктура страхового ринку України та особливості його розвитку на сучасному етапі. Завдання з розвитку і вдосконаленню страхового менеджменту в Україні.

Тема 2 РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ, СТРУКТУРА Й ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

Зміст: Склад і оцінка наявного ресурсного потенціалу страховика та ефективності його використання. Умови створення, реєстрації страхових компаній та організація управління ними. Особливості кадрового забезпечення страхових компаній та системи мотивації персоналу страховиків.

Тема 3 ПЛАНУВАННЯ У СТРАХОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Зміст: Зміст, складові і система стратегічного управління страховою організацією. Специфіка бізнес-планування в страхових організаціях. Процес стратегічного планування в страховій компанії з урахуванням факторів зовнішнього економічного середовища. Впровадження в діяльність українських страхових компаній управління на основі збалансованої системи показників. Внутрішні бізнес-процеси як елемент стратегічного управління страховою компанією.

Тема 4 КОМУНІКАЦІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАХОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Зміст: Інформаційно-комунікаційний менеджмент: поняття і типологія. Природа інформації, види економічної інформації. Комунікаційне забезпечення у сфері страхування. Особливості інформаційного забезпечення менеджменту в страховій організації.

Тема 5 УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В СТРАХОВОМУ БІЗНЕСІ

Зміст: Завдання, функції та особливості організації маркетингової діяльності в страховій компанії. Система розробки та продажу страхових послуг. Управління рекламною діяльністю страхової компанії. Управління відносинами страховика зі страховими посередниками. Bancainssurance як специфічний канал реалізації страхових послуг. Специфічні підходи до реалізації страхових послуг.

Розділ 2. Управління фінансовими потоками страхової компанії

Тема 6 УПРАВЛІННЯ ВІДБОРОМ РИЗИКІВ НА СТРАХУВАННЯ

Зміст: Поняття ризиків у страхуванні та їх класифікація. Оцінка ризиків при прийнятті їх на страхування (андеррайтинг). Основи та організація актуарних розрахунків, основні показники. Висновок страхових договорів і контроль за їх виконанням.

Тема 7 УРЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВИХ ПРЕТЕНЗІЙ

Зміст: Служба врегулювання претензій, її завдання і місце в страховій компанії. Спеціальні види врегулювання страхових претензій. Врегулювання страхових претензій з перестраховиками. Врегулювання страхових претензій по договорами, які передбачають асистанс-допомога.

ТЕМА 8 УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ СТРАХОВИКА

Зміст: Склад доходів і витрат страхової компанії. Управління формуванням прибутку страхової компанії. Формування прибутку від страхової діяльності. Формування прибутку страховика від інвестиційної діяльності. Оподаткування страховиків податком на прибуток. Платоспроможність страхової компанії та вимоги до її забезпечення в Україні. Управління активами як засіб підтримки платоспроможності страхової компанії.

ТЕМА 9. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ НАДІЙНІСТЮ СТРАХОВИКА

Зміст: Визначення фінансової надійності страхової компанії та фактори, які її забезпечують. Управління страховим портфелем страхової компанії. Управління формуванням і розміщенням страхових резервів. Економічна сутність страхових резервів. Управління формуванням обов'язкових резервів по ризикових видах страхування. Управління формуванням додаткових резервів по ризикових видах страхування. Формування резервів із страхування життя. Управління розміщенням страхових резервів. Управління перестраховальними операціями.

ТЕМА 10. ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ У СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Зміст: Сутність і система фінансового моніторингу. Фінансові операції, які підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу. Порядок проведення ідентифікації клієнтів, які здійснюють фінансові операції. Відповідальність за порушення функцій фінансового моніторингу. Державний контроль за платоспроможністю страхової компанії, засоби впливу та реагування на фінансові порушення страховиків.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Загальні знання зі страхового менеджменту												
Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту.	11	2	2		2	5	9,5	0,5			2	7
Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією.	12	4	1		2	5	9,5	0,5			2	7
Тема 3. Планування у страховій діяльності.	11	2	2		2	5	9	1			2	6
Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту.	12	4	1		2	5	9	1			2	6
Тема 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі.	13	4	2		2	5	9	1			2	6
Разом за розділом 1	59	16	8		10	25	45	4			10	32
Розділ 2. Управління фінансовими потоками страхової компанії												
Тема 6. Управління відбором ризиків на страхування.	14	4	2		2	6	9,5	0,5			2	6
Тема 7. Урегулювання страхових претензій.	10	2	1		2	5	9,5	0,5			2	6
Тема 8. Управління грошовими потоками страховика.	10	2	1		2	5	9	1			2	6
Тема 9. Управління фінансовою надійністю страховика.	13	4	2		2	5	9	1			2	6
Тема 10. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях.	14	4	2		2	6	9	1			2	6
Разом за розділом 2	61	16	8		10	27	45	4			10	30
Усього годин	120	32	16		20	52	90	8			20	62

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту.	2
2	Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією.	1
3	Тема 3. Планування у страховій діяльності.	2
4	Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту.	1
5	Тема 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі.	2
6	Тема 6. Управління відбором ризиків на страхування.	2
7	Тема 7. Урегулювання страхових претензій.	1
8	Тема 8. Управління грошовими потоками страховика.	1
9	Тема 9. Управління фінансовою надійністю страховика.	2
10	Тема 10. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях.	2

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма контролю
1	Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту.	5	тести
2	Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією.	5	тести
3	Тема 3. Планування у страховій діяльності.	5	тести
4	Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту.	5	тести
5	Тема 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі.	5	тести
6	Тема 6. Управління відбором ризиків на страхування.	6	тести
7	Тема 7. Урегулювання страхових претензій.	5	тести
8	Тема 8. Управління грошовими потоками страховика.	5	тести
9	Тема 9. Управління фінансовою надійністю страховика.	5	тести
10	Тема 10. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях.	6	тести
	Разом	52	

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальним завданням для студентів при вивченні навчальної дисципліни «**Страховий менеджмент**» є підготовка рефератів та дослідження ситуаційної вправи.

- 1 Суть поняття страхового менеджменту. Страхова організація як складна багатofункціональна система.
- 2 Місце та значення системного і ситуаційного підходів у страховому менеджменті страхової діяльності.
- 3 Принципи та функції страхового менеджменту на різних рівнях сприйняття.
- 4 Необхідність, сутність і призначення регулювання страхової діяльності.
- 5 Державний нагляд та регулювання страхової діяльності: завдання, функції, права та обов'язки.
- 6 Реєстрація та ліцензування суб'єктів страхового ринку.
- 7 Стратегічний менеджмент страхової діяльності як динамічна сукупність взаємопов'язаних процесів аналізу середовища, визначення місії та цілей.
- 8 Особливості аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища страхової організації.
- 9 Стратегічні цілі менеджменту страхової діяльності та чинники їх вибору.
- 10 Класифікація стратегій страхової діяльності.
- 11 Стан і напрямки розвитку стратегічного менеджменту страхової діяльності в Україні.
- 12 Структура і принципи організації страхового менеджменту.
- 13 Процес створення страхової компанії: реєстрація страховика як юридичної особи і надання юридичній особі статусу страховика.
- 14 Поняття спеціалізації страховика: страховики, що здійснюють страхування життя; страховики, що здійснюють загальні види страхування; страховики, що здійснюють перестраховування.
- 15 Організаційна структура страховика. Класифікація організаційних структур страховиків, їх переваги та недоліки.
- 16 Інформаційно-технічне забезпечення страхової діяльності.
- 17 Економічна сутність планування в страховому менеджменті та його етапи.
- 18 Вимоги до поточного, оперативного та стратегічного планування страхової діяльності.
- 19 Основні розділи типового бізнес-плану: призначення плану, вихідна інформація про страхову компанію та її сегмент страхового ринку, вибір страхових послуг, дослідження ринку тощо.
- 20 Зміст і завдання управління якістю страхового продукту.
- 21 Договір страхування як основний інструмент для реалізації страхового продукту.
- 22 Страховий маркетинг. Розвиток продуктової стратегії страхової компанії.
- 23 Напрямки дослідження конкурентів: оцінка їхніх перспектив і дій. Позиції конкурентної боротьби, у яких можуть перебувати страхові компанії.
- 24 Сучасний стан і напрямки розвитку управління якістю страхових продуктів в Україні.
- 25 Сутність та особливості страхової послуги як товару. Роль продажів страхових продуктів у розвитку страхової діяльності.
- 26 Загальні закономірності та основні напрямки прямого продажу та системи продажів через страхових посередників — незалежних страхових брокерів і професійних фінансових консультантів.
- 27 Переваги і недоліки різних систем продажів, їх порівняльний аналіз і напрямки використання за видами страхових послуг.
- 28 Контролінг персоналу. Кадровий маркетинг. Система підготовки і перепідготовки персоналу та її організація.
- 29 Роль менеджера в управлінні страховою компанією. Аналіз та оцінка ділових якостей менеджера.
- 30 Сутність поняття “менеджмент ризиків”, його мета і зміст у страхуванні.
- 31 Процедури менеджменту ризиків у страховій діяльності. Особливість ідентифікації та оцінки ризиків страхової діяльності.
- 32 Особливість страхування і перестраховування ризиків діяльності страхової організації.
- 33 Сутність і функції перестраховування.
- 34 Управління перестраховальною діяльністю з вітчизняними та закордонними перестраховиками.
- 35 Сутність, функції і склад фінансового менеджменту страхової компанії.

7. Методи контролю

Методи навчання – це:

- створення спільного знання зі студентами на підставі викладення основних теоретичних положень навчальної дисципліни;
- організація діяльності студентів під час навчання;
- планування та аналіз оцінювання знань, вмінь, навиків.
- метод візуалізації (використання мультимедійних засобів при викладанні навчальної дисципліни);
- метод верифікація (перевірка теоретичних положень на базі сучасних аналітичних даних) тощо.

Методами контролю є:

- тестування;
- оцінка усної розгорнутої відповіді на питання;
- співбесіда;
- оцінка письмової відповіді на питання;
- виконання комбінованих завдань тощо.

8. Схема нарахування балів та критерії оцінювання

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання											Екзамен (залікова робота)		Сума		
Розділ 1					Розділ 2					Контрольна робота, передбачена навчальним планом		Індивідуальне завдання		Разом	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	P1	P2	10	60	40	100
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	20	20				

T1, T2 ... T10 – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

Критерії оцінювання контрольної роботи

Підсумкова оцінка за виконання контрольної роботи виставляються за двадцятибальною шкалою оцінювання знань.

Оцінювання **теоретичного завдання** (максимально 5 балів) здійснюється за наступними критеріями:

Кількість балів	Критерії
5	Студент володіє системними знаннями навчального матеріалу та ефективно їх застосовує при написанні відповіді. Відповідь повна, ґрунтова, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення основної та додаткової літератури. Студент може встановити причинно-наслідкові та між предметні зв'язки, робить аргументовані висновки, виявляє пізнавально-творчий інтерес до навчального матеріалу.
4-3	Студент в цілому володіє навчальним матеріалом, правильно користується економічними категоріями при відповіді на теоретичне питання, здатен навести основні формули, вирази, категорії з їх вірним поясненням. Може в цілому аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити узагальнення, але відповідь базується суто на лекційному матеріалі без знання додаткового та/або допущені окремі несуттєві помилки при викладанні завдання.
2-1	Студент на рівні запам'ятовування викладає окремі частини навчального матеріалу на поверховому рівні, здатний описати суть окремих економічних категорій, процесів, але не може зробити узагальнення, висновки, встановити причинно-наслідкові зв'язки.
0	Студент не надав відповіді на завдання або відповідь подана з концептуальними помилками при її викладанні.

Оцінка за виконання **тестового завдання** складається з 5 тестів по 1 балу кожен (максимально 5 балів за виконання тестових завдань).

Неповною відповіддю вважається відповідь на тест, в якому нормативним є більш одного варіанта відповіді та якщо студент навів не всі правильні варіанти відповідей з можливих.

Якщо студент навів всі правильні варіанти відповідей - відповідь вважається правильною (1 бал).

Оцінювання **задачі** (максимум 5 балів за завдання) здійснюється за наступними критеріями:

Правильна відповідь (5 балів) – це зафіксована письмово правильна відповідь та обґрунтована поясненнями.

Неправильна відповідь (0 балів) – це помилкове рішення або відсутність його зовсім.

Підсумкова оцінка за виконання контрольної роботи складається з суми трьох завдань: теоретичного, тестових та 2 задачі, що складає з 20 балів загальної суми.

Критерії оцінювання письмової екзаменаційної роботи

Письмова екзаменаційна робота складається з теоретичного питання на 10 балів, 10 тестів на 10 балів та 2 задачі на 20 балів (максимальна кількість балів 40).

Оцінювання **теоретичного питання** (максимально 20 балів) здійснюється за наступними критеріями:

Кількість балів	Критерії
10	Студент володіє системними знаннями навчального матеріалу та ефективно їх застосовує при написанні відповіді. Відповідь повна, ґрунтова, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення основної та додаткової літератури. Студент може встановити причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робить аргументовані висновки, виявляє пізнавально-творчий інтерес до навчального матеріалу.
7	Студент в цілому володіє навчальним матеріалом, правильно користується економічними категоріями при відповіді на теоретичне питання, здатен навести основні формули, вирази, категорії з їх вірним поясненням. Може в цілому аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити узагальнення, але відповідь базується суто на лекційному матеріалі без знання додаткового та/або допущені окремі несуттєві помилки при викладанні завдання.
4	Студент на рівні запам'ятовування викладає окремі частини навчального матеріалу на поверховому рівні, здатний описати суть окремих економічних категорій, процесів, але не може зробити узагальнення, висновки, встановити причинно-наслідкові зв'язки.
0	Студент не надав відповіді на завдання або відповідь подана з концептуальними помилками при її викладанні.

Оцінка за виконання **тестового завдання** складається з 10 тестів по 1 балу кожен (максимально 10 балів за виконання тестових завдань).

Неповною відповіддю вважається відповідь на тест, в якому нормативним є більш одного варіанта відповіді та якщо студент навів не всі правильні варіанти відповідей з можливих.

Якщо студент навів всі правильні варіанти відповідей - відповідь вважається правильною (1 бал).

Оцінювання **задачі** (максимум 10 балів за завдання) здійснюється за наступними критеріями:

Правильна відповідь (10 балів) – це зафіксована письмово правильна відповідь та обґрунтована поясненнями.

Неправильна відповідь (0 балів) – це помилкове рішення або відсутність його зовсім.

Підсумкова оцінка за виконання екзаменаційної роботи складається з суми балів за теоретичне питання на 10 балів, 10 тестів на 10 балів та 2 задачі на 20 балів (максимальна кількість балів за роботу 40 балів).

9. Рекомендована література

Основна література

1. Конституція України. - К. : Преса України, 1997. - 80 с.
2. Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом" від 18.05.2010 № 2258-VI
3. Положення про здійснення фінансового моніторингу фінансовими установами від 29.09.2010 № 2339/5
4. Правила розміщення страхових резервів із страхування життя: розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 26.11.2004 р. № 2875.
5. Правила формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя: розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17.12.2004 р. № 3104.
6. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III.
7. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996 - XIV.
8. Про затвердження положення про застосування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України заходів впливу : розпорядження Держфінпослуг : [прийнято Держфінпослуг 13.11.2003 : станом 25.12.2009] / - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=zll15-03> (дата звернення: 15.05.2010)
9. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України № 349-IV - ВР від 24.12.2002 р.
10. Про страхування : закон України : [прийнято Верх. Радою 07.03.1996 : станом 14.08.2009] / - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85%2F96-%E2%F0> (дата звернення: 15.05.2010)
11. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 р. № 2664-III
12. Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків: розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17.03.2005 р. № 3755.

Допоміжна література

13. Адамчук И.Г., Мировой страховой рынок на пути к глобализации / И.Г. Адамчук - М. : РОССПЭН - 2004 - 591с.
14. Алгазин А. И., Галагуза Н. Ф., Ларичев В. Д. Страхование мошенничества и методы борьбы с ним: Учеб.-практ. пособие. - М.: Дело, 2003. - 512 с. - (Сер. "Банковское и финансовое право").
15. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Страхова справа. 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Товариство "Знання", КОО, 2002. - 203 с.
16. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) : [монографія] / О.І. Барановський — К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2004. - С. 758.
17. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навч. посібник. Вид. 2-ге, доп. / С. Ф. Покропившій, С. М.Соболь, Г. О. Швиданенко, О. Г. Дерев'янку. - К.: КНЕУ, 2002. - 379 с.
18. Бланк И. А. Управление активами. - К.: "Ника-Центр", 2000. - 656 с. - (Серия "Библиотека финансового менеджера"; Вып. 5).
19. Бланк И. А. Финансовая стратегия предприятия. - К.: "Ника-Центр". 2004. - 711с. - (Серия "Библиотека финансового менеджера").
20. Вовчак О.Д. Страхування : [навчальний посібник] / О.Д. Вовчак - Львів. : «Новий Світ - 2000» - 2006 - 480 с.
21. Гаманкова О. О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2007. - 328 с.

22. Гордиенко И.Н. Стратегия развития страхового рынка Украины в условиях интеграции в мировое хозяйство / И.Н. Гордиенко, Т.Н. Рыжова, А.Н. Залетов / Insurance TOP. - 2005 - №3(11) - С. 12-17.
23. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. Фінансовий словник. - 4-те вид., випр. та доп. - К.: Т-во "Знання", КОО; ЖТ.: Вид-во Львів, банк, ін-ту НБУ, 2002. - 566 с.
24. Залетов А. Н. Страхование в Украине. Под редакцией доктора экономических наук О. А. Слюсаренко. - К.: Международная агенция "BeeZone", 2002. - 452 с.
25. Інвестиційне страхування. Практичний посібник з unit-linked insurance. Укладачі: Фещенко В.В. (керівник проекту), Бенешова Ярміла, Гузей Н. ЖТ., Фостик М. В., Шаров О. М., Шевченко О. О. - К.: Українське агентство фінансового розвитку, 2008. - 304 с.
26. К. Пфайфер. Введение в перестрахование. II издание / М.: Издательство "Анкил" 2000. - 153с.
27. Клапків М.С. Страхування фінансових ризиків: [монографія] / М.С. Клапків - Тернопіль : Економічна думка, Карт - Бланш - 2002. - 570 с.
28. Клоченко Л. Н., Юлдашев Р. Т. Руководство по организации страховой компании. - М.: Анкил, 1997. - 110 с.
29. Ковтун І. О., Денисенко М. П., Кабанов В. Г. Основи актуарних розрахунків. - Навчальний посібник. - К.: "ВД "Професіонал", 2008. - 480 с.
30. Крутик А. Б., Никитина Т. В. Организация страхового дела: Учебное пособие. - СПб.: Изд. дом "Бизнес-пресса", 1999. - 304 с.
31. Машина Н.І. Міжнародне страхування : [навчальний посібник] / Н.І.Машина - К. : Центр навчальної літератури 2006 - 504с.
32. Мних М.В. Страхування в Україні: сучасна теорія і практика : [підручник] / М.В. Мних - К. : Знання України. 2006 . - 284 с.
33. Нечипоренко В. Цели, миссия и видение - базовые элементы стратегического плана страховщика // Insurance Top. - 2008. - № 2. - С. 11 - 13.
34. Орланюк-Малицкая Л. А. Платежеспособность страховой организации. Научное издание / - М.: Издательский центр ТОО "Анкил", 1995. - 148 с.
35. Осадець С.С. Страхування: [підручник] / С.С.Осадець - К. : КНЕУ, 2002. - 599с.
36. Основи актуарних розрахунків: Навчально - методичний посібник / За ред. чл. Українського товариства актуаріїв І. О. Ковтуна. - К.: Алеута, 2004. - 328 с.
37. Осовська Г. В., Іщук О. Л., Жалінська І. В. Стратегічний менеджмент: Навч. посібник. - К: Кондор, 2003. - 196 с.
38. Плиса В.Й. Страхування: [навчальний посібник] / В.Й. Плиса - К. : Каравела - 2005. - 392с.
39. Страхові послуги: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / За заг. ред. Т. М. Артюх. - К.: КНЕУ, 2000. - 124 с.
40. Страхові послуги: Підручник: / С. С. Осадець, Т. М. Артюх, О. О. Гаманкова та ін.; Кер. авт. кол. й наук. ред. проф. С. С. Осадець і доц. Т. М. Артюх. - К.: КНЕУ, 2007. - 464 с.
41. Страхування: Підручник / Керівник авт. колективу і наук, ред. С.С. Осадець. - Вид. 2-ге, перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2002. - 599 с.
42. Страхування: теорія та практика: Навчально-методичний посібник / Внукова Н. М., Успенко В. І., Временко Л. В. та ін.; За загальною редакцією проф. Внукової Н.М. - Харків: Бурун Книга. 2004. - 376 с.
43. Супрун А. А. "Псевдострахування" на страховому ринку України // Матеріали Міжнародної наукової конференції (Інститут економіки і підприємництва, м. Тернопіль), 2003. - С. 203.

44. Супрун А. А. Інвестиційна діяльність страхових компаній (проблеми і перспективи) // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Наука і освіта - 2003". Том 22 Економіка. - Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. - С. 52 - 54.
45. Супрун А. А., Зайченко Т. О. Страхіві послуги: Навчальний посібник. - Львів: "Магнолія 2006", 2009. - 248 с.
46. Сухов В. А. Государственное регулирование финансовой устойчивости страховщиков. М.: Издательский центр "Анкил", 1995. - 112 с.
47. Федоренко В.Г. Страховий та інвестиційний менеджмент: [підручник] / В.Г. Федоренко. - К.: МАУП, 2002.-344с.
48. Федорова Т.А. Основы страховой деятельности: [ученик] / Т.А. Федорова - М. : БЕК. - 2002. -768с .
49. Фінансовий менеджмент: Навч.-метод, посібник для самост. вивч. дисц. / А. М. Поддєрьогін, Л. Д. Буряк, Н. Ю. Калеч та ін. - К.: КНЕУ, 2001. - 294 с.
50. Шарп У., Александер Г., Бэйли Дж. ИНВЕСТИЦИИ: Пер. с англ. - М.: ИНФРА-М, 1999. - XII, 1028 с.
51. Юрченко Л. А. Финансовый менеджмент страховщика / Учеб. пособие для вузов. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. - 199 с.
52. Яворська Т.В. Страхіві послуги: [навчальний посібник] / Т.В. Яворська -К. : Знання, 2008. - 350с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Державна служба фінансового моніторингу України. режим доступу: <http://www.sdfm.gov.ua>
2. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Режим доступу: <http://www.nfp.gov.ua>